

DATA: 29-05-2009

EMISIUNEA: MONEY SHOW
POSTUL: MONEY CHANNEL
ORA: 21:00
MODERATOR: RADU SOVIANI
INVITAȚI: ADRIAN NĂSTASE

TALK-SHOW

Radu Soviani: Bun găsit, de la sportul cu mingea mergem la sportul cu economia. Să vedem cum se joacă lumea cu economia și care sunt rezultatele acestui joc? Vedem situația economică din jurul nostru înrăutățindu-se. Și azi avem și exemplul Lituaniei, după ce în urmă cu ceva timp am avut exemplul Letoniei. Contracte economice de 18%. O să spuneți sigur, economia României este mult mai adâncă decât Lituania și Letonia, dar privim sensul în care se îndreaptă economiile. Astăzi, ați văzut detalii despre „Prima Casă”, vom detalia și noi ce înseamnă, cât de puternic se mută în direcția unei rezolvări acest program. Am văzut chiar bâlbe la Guvern din punct de vedere al comunicării. Ba că orice casă până la 60.000 euro, ba că și peste, vom avea detaliile imediat. Vom discuta, de asemenea, despre mersul economiei și perspectivele economice ale României împreună cu fostul prim-ministru, domnul **Adrian Năstase**, după ce ieri ați văzut, ieri-alaltăieri, actualul prim-ministru Emil Boc spunea, gata, am relansat construcțiile, am stabilizat cursul de schimb. Creditarea este în linie dreaptă. Vom vedea dacă așa este la The Money Show. Și vă anunț că astăzi pe piața interbancară ne-am dus și peste 4,2 lei pentru un euro. Vom vedea imediat. Vedem un sens al pieței valutare care nu prea ne convine, vedem peste 4,2 lei pentru un euro în ședința de azi, după mai multe ședințe consecutive de depreciere ușoară, dar ședințe consecutive de depreciere ușoară. Cât de scump a fost euro astăzi pe piața interbancară pe final, iată, maximum ședinței de astăzi, 4,20, 4 lei pentru un euro, pornind de la 4,17, 4,2011 lei spre finalul închiderii pe piața interbancară. Peste 4,2. O să spuneți, s-a depreciat leul? Sigur, s-a depreciat, s-au depreciat și alte valute din regiune. Dar asta ne arată că stabilitatea trebuie privită foarte atent. Presiunile pe curs pot exista, am avut presiuni în toată regiunea. Priviți forintul maghiar, dinspre 282 de forinți pentru un euro ne-am dus peste 285, chiar 287 de forinți pentru un euro. În mai multe ședințe consecutive de depreciere. Un pas important astăzi de peste 1%. Ce a tras plutonul valutilor din această regiune în jos, a tras zlotul polonez, cea mai dinamică valută din regiune, dacă privim amplitudinea zilnică, vedem un euro s-a dus peste prețul de 4,5 zloți pentru un euro, chiar 4,55, iar spre final aproape de maximum deprecierei, peste 1,5% depreciere într-o singură zi, la 4,5, 4,38 zloți pentru un euro spre finalul ședinței pe piața interbancară. Sunt analiști care spun că ar fi intervenit autoritățile din Polonia pentru calmarea deprecierei zlotului polonez. Ne întoarcem însă la ceea ce se întâmplă acasă. Programul „Prima Casă”. Pentru cine? Pentru – citesc din comunicatul Guvernului – români ce nu dețin o proprietate imobiliară. O proprietate imobiliară este și un teren. Cei care dețin un teren nu se califică pentru programul „Prima Casă”? Urmează să avem detalii. Guvernul speră că până la sfârșitul lui iulie vom avea deja primul credit prin programul „Prima Casă”. Câți bani se alocă prin programul „Prima Casă”. La ora 14:00, Guvernul ne spunea că acest program este adresat celor care

vor să cumpere prima casă în valoare de maxim 60.000 euro. O oră mai târziu și peste 60.000 euro, dar statul este cel care garantează doar pentru 60.000 euro. Să vedem ce se află în acest program. Practic, statul garantează un împrumut de până la 60.000 euro, iar băncile vor percepe beneficiarilor un avans de maxim 5%. Este ceea ce vrea programul guvernamental prin această intenție, „Prima Casă”. Mergem mai departe, vom vedea dacă băncile vor fi de acord cu avansul de 5% în condițiile în care creditele neperformante se amplifică, se majorează, și astăzi am avut datele de la BNR, 5 miliarde lei valoarea creditelor devenite restante. Restanțe, practic. Peste 1,2 miliarde euro, o creștere față de perioada similară din 2008 de 76%. Dinamica e foarte importantă aici, iar deprecierea cursului de schimb, deprecierea leului a afectat chiar și mai mult, peste 100% rata de creștere a restanțelor, credite restante cu mai mult de 30 de zile, avem în cazul împrumuturilor în valută. Ce element mai apare în programul „Prima Casă”, TVA redus de 5% la achiziționarea primei locuințe, este cel mai nou element venit astăzi dinspre Guvernul României. Cine garantează? Statul român garantează aceste împrumuturi și încearcă să convingă băncile. Vom vedea dacă va reuși. Deocamdată să vedem cât de puternic este statul român. Nu ne place, dar din păcate în opțiunea a două din cele trei agenții de rating, statul român este privit la categoria under investment grade sau categoria junk. Și statul român vrea să pună această garanție. Cu cât se împrumută România în momentul de față, să vedem dacă statul român, mai puternic decât oricare dintre noi, se împrumută la peste 7% în euro afară, pe piața externă, iar dacă ne uităm pe piața internă se împrumută la aproximativ 11% în lei. Dar au fost dobânzi și de 14% la începutul anului. Iar acesta este costul atragerii de finanțare de către statul român. Cât de jos poate să coboare rata de dobândă pentru cei care accesează acest program „Prima Casă” din momentul în care el va deveni operațional, mulți spun că foarte jos. Pe de altă parte, vedem că statul în sine nu reușește să se împrumute decât scump. Vor accepta băncile un avans de doar 5% în condițiile în care perspectiva scăderii finale pe piața imobiliară încă nu se vede? E un alt element. Deocamdată ne uităm în jur. Lituania. Vă spuneam, economia se contractă mai rapid decât așteptările. Primul trimestru, o contracție de 13,6%, ceea ce-l face pe primul ministru să anticipeze pentru 2009 o contracție economică de 15%, contracția aceasta puternică, mai mare decât așteptările, vine după ce am aflat în urmă cu două săptămâni datele privind Letonia, scădere economică cu 18,4% în primul trimestru și perspective de peste 20% contracție economică în acest an. Care au fost efectele asupra investitorilor, ale unor date care s-au înrăutățit? Prima de risc legată de Lituania s-a majorat. Acea protecție împotriva riscului de neplată pentru o datorie guvernamentală s-a majorat imediat după anunțul acestei înrăutățiri a situației economice cu 30 p.b. până la 419 p.b. Cât de puternică este garanția statului, ce șanse are statul român, ce șanse are economia românească în continuare să limiteze efectele crizei internaționale pe care în urmă cu 6 luni nu o vedeam ca având efecte în România, discutăm în această seară, la The Money Show, cu fostul premier, domnul **Adrian Năstase**. Bună seara, bine ați revenit la The Money Show, domnul **Adrian Năstase**.

Adrian Năstase: Bună seara.

Radu Soviani: Aș vrea să începem cu acest program „Prima Casă”. Cum îl vedeți dumneavoastră?

Adrian Năstase: Sunt avantaje, sunt lucruri interesante, sunt critici care pot fi aduse. Eu, spre exemplu, aș fi preferat un sistem care să pornească de la o realitate, și anume aceea că veniturile tinerilor nu vor permite plata unei rate de 300, 400, 500 de

euro pe lună. Și atunci poate că sistemul cel mai bun ar fi fost acela de a încuraja în continuare crearea unui fond locativ de stat prin ANL sau într-o altă formulă în care, încurajându-se sectorul de construcții, în același timp să se ofere tinerilor cu o chirie mică sau în orice caz o chirie cât mai mică, iar după un timp, cei care ajungeau la un anumit nivel de venituri de familie sau individuale, care să le permită cumpărarea unei locuințe, să poată să facă acest lucru, iar apartamentul să rămână în continuare pentru cei care, terminând facultatea, într-o situație financiară de început de carieră, început de carieră cu salarii probabil destul de mici, le-ar fi permis să aibă o astfel de locuință. Cred că este oarecum ambițios acest mecanism. Nu știm încă în ce măsură va fi acceptat de bănci. Pe de altă parte, se creează o dependență extraordinară, inclusiv psihologică, pentru tineri, care vor intra de la început într-o perioadă în care aproape tot salariul vor trebui să-l dea pentru plata acestui apartament.

Radu Soviani: Și sunt expuși la orice variație de dobândă, de curs de schimb.

Adrian Năstase: Și foarte expuși. De aceea, știu că intenția a fost bună, dar mai aștept încă să văd dacă într-adevăr se pot produce efecte pozitive.

Radu Soviani: Dacă privim la nivel macroeconomic vedem intenția bună, cum spuneți dumneavoastră, de deblocare oarecum a sectorului imobiliar, dar e trasă repede de politicieni pentru tineri, după care au spus pentru toată lumea, dar majoritatea spun pentru tineri. Câtă plusvaloare dă acestui program o astfel de atitudine?

Adrian Năstase: Părerea mea este că ar fi nevoie de un alt mod de a aborda situația de acum. Ar trebui o abordare ceva mai curajoasă. Deocamdată văd foarte multe preocupări pentru a regândi cumva cheltuielile, dar deschizând foarte multe fronturi de criză: chestiunea salariilor, chestiunea pensiilor. Poate o să discutăm după aceea despre ele, dar mi se pare că este destul de dificil în momentul de față să rezolvăm problema veniturilor numai în acest mod. Poate că ar trebui să gândim în mai mare măsură politica fiscală în raport cu încurajarea anumitor tipuri de investiții și cu locuri de muncă ce s-ar putea crea sau în orice caz cu facilități pentru categoriile mai sărace. Dau un exemplu. În opinia mea, sigur poate că e șocant ce spun acum, în loc să încercăm toate aceste soluții cumva mai ascunse sau mai puțin ascunse pentru mărirea veniturilor, poate că ar fi mult mai corect să spunem de la început că mergem pe două tipuri de impozite, deci două niveluri, două praguri, deci o impozitare diferențiată cu două trepte...

Radu Soviani: Un alt fel de impozit progresiv.

Adrian Năstase: Exact. Și pe de altă parte, nu știu dacă nu cumva și pentru impozitul indirect, pentru TVA, nu ar trebui să spunem foarte clar, iată, în loc de 19%, o creștere ușoară 20-21% și în schimb scădem TVA-ul pentru alimentele de bază, cum se întâmplă în Franța, în alte părți, în alte țări și pentru construcții. Deci aș vedea cumva politica fiscală mult mai curajoasă în așa fel, încât semnalul să fie foarte evident și din punct de vedere social și din punct de vedere economic, arătând care sunt nișele în care noi dorim să se producă plusvaloare, pentru că în momentul de față, dacă îmi permiteți, care sunt de fapt zonele în care, zonele care au supraviețuit foarte bine crizei? Consultanța imobiliară pentru cei care, pentru falimente...

Radu Soviani: Litigiile...

Adrian Năstase: Litigiile, în mod evident, pe urmă zona de medicamente, foarte interesant, care nu a suferit în niciun fel. Mai sunt încă două sau trei domenii, deci în mod natural, chiar în perioadele de criză, sunt sectoare care supraviețuiesc sau care chiar ajung să se dezvolte din punctul de vedere al profitului. Problema este statul să vină cu o nouă

abordare și eu nu am niciun fel de problemă să spun că în acest moment ar fi nevoie de un anumit tip de dirijism controlat pe o formulă neochenesiană și nu cred că mai ales într-un moment în care discutăm despre investiții, despre un anumit mod de implicare a statului ar trebui, iată, chiar pentru „Prima Casă”, până la urmă actorul principal este statul, el oferă garanțiile, face presiuni asupra băncilor, stabilește regulile jocului, intervine ca ultim garant în momentul în care apar eventuale probleme, deși ar trebui să fim atenți, jocul ăsta s-a făcut și în SUA cu anumite riscuri, deci așa spune că ar trebui să acceptăm acest lucru și inclusiv, în special pentru agricultură. Aici iar, mai dau un exemplu, discutăm acum despre secetă, iarna nu e ca vara și nici vara nu este ca vara, pentru că iată vara putem să avem și secetă. În 2003, vă reamintesc, ajunseseam la un sistem de irigații pentru un milion de hectare, coborât după aceea din nou la 200.000. Nu vreau să discut ce s-a întâmplat în perioada 1997-2000. Ajunsesem însă la un milion de hectare. Procesul ăsta de dezvoltare a sistemului de irigații, inclusiv prin dezvoltarea unui proiect masiv, un sistem de irigații în jurul Siretului care să ajute la un sistem de aducțiune de apă în special pentru zona Bărăganului. Lucrurile astea au fost părăsite.

Radu Soviani: Aș vrea să le luăm pe rând: agricultura, dirijismul controlat, abordare neochenesiană, spuneți dumneavoastră, și politica fiscală. În primul rând, în urmă cu trei luni, dacă dăm discursul politicianilor înapoi și al autorităților, decidenților, spuneau agricultura ne va ajuta ca să avem totuși creștere economică semnificativă. Iată a căzut acest...

Adrian Năstase: Nu, aici riscul este ca anul acesta producția, deci agricultura să aibă o pondere cu 50-60% mai mică decât anul trecut în PIB, ceea ce se va cunoaște. Pe de altă parte, riscul este ca prețurile să crească cu 30-40%. Mai este o problemă și aici intervine ceea ce discutăm înainte, rolul statului în agricultură, cum se întâmplă în țările care au terenuri agricole, nu vorbesc despre țările care nu contează din punctul de vedere al agriculturii, dar luați exemplul Franței, și nu numai, rolul statului este extrem de important. La noi în continuare nu se înțelege că producția cerealieră nu poate să aducă beneficii. Ea reprezintă uneori o anumită formulă în care practic se asigură autoconsumul în gospodăriile de la țară... dar, iertați-mă, o clipă să duc ideea până la capăt, în mod normal, fără zootehnie, fără abatorizare, fără producția de produse finale din carne. Practic, noi nu valorificăm cerealele și nu facem decât până la urmă să ajungem la situația absolut inadmisibilă în care importurile de carne de porc, importurile de carne de vacă, importurile de carne de pui să fie atât de mari, încât aproape ne întrebăm dacă România mai este capabilă să producă în vreun fel carne fie de porc, de vacă, de pui, în loc să obținem beneficii din exportul de carne, noi de fapt importăm, eu știu, de aproximativ 2 miliarde de euro produse agroalimentare.

Radu Soviani: Dar atunci vă întreb cu ce se ocupă decidenții noștri și aveți și experiența dumneavoastră guvernamentală și ceea ce se întâmplă acum, că parcă au descoperit seceta duminica trecută, când a ieșit președintele și a zis irigații, irigații și iar irigații.

Adrian Năstase: Dar nu, venise probabil din străinătate sau se uită din când în când din elicopter și vede ce se întâmplă și ne spune după aceea, dar de cinci ani de zile trebuia să vadă lucrurile astea, de cinci ani de zile trebuia să nu discute cu unii, să nu accepte discuții în legătură cu privatizarea sistemelor de irigații, pentru a se lua terenurile care mai sunt pe undeva, pe acolo. Sunt o mulțime de șmecherii care s-au întâmplat și agricultura în aceste condiții sigur că suferă, pentru că un sistem de irigații nu poate să-l

facă cineva care are două hectare sau cinci hectare, deci nici după 20 de ani nu înțelegem diferența dintre proprietate și exploatarea terenului agricol, sigur că ne merităm soarta.

Radu Soviani: Ne întoarcem la politica fiscală. Sunt două categorii de păreri: unu, cota unică trebuie să existe la nesfârșit, cealaltă categorie cu cât mai repede se umblă la un impozit major, fie cotă unică, fie TVA, spuneți dumneavoastră poate chiar amândouă, cu atât mai repede vom limita efectele crizei.

Adrian Năstase: Bun. Vreau să vă întreb ceva înainte să vă răspund, cât credeți că va dura criza?

Radu Soviani: Între doi și cinci ani spunea șeful dumneavoastră de partid, ne spunea mai devreme treaba asta.

Adrian Năstase: Perfect. Deci în condițiile astea, eu cred că trebuie să găsim nu numai soluții de moment, ci trebuie să găsim și soluții pe termen mai lung. Este evident, criza îi lovește cel mai tare pe cei care au situația cea mai proastă din punct de vedere economic.

Radu Soviani: Vedem restanțe la credite, vedem șomeri din ce în ce mai mulți...

Adrian Năstase: Nu știu cine vorbea despre anveloparea termică și așa mai departe, fac o paranteză, dar revin imediat la tema pe care mi-ați pus-o, aici este foarte clar că, indiferent că este vorba despre 20% sau 33% cât să plătească asociațiile de locatari în blocurile unde nu există bani pentru plata întreținerii, evident că nu mai are niciun fel de importanță dacă se plătește 33% înainte sau 20% acum, deci trebuie gândit în alt mod. Sigur că se pot face oricând propuneri demagogice, să plătească statul tot sau în sfârșit....

Radu Soviani: Dar are de unde? E pe deficit 1,3%.

Adrian Năstase: Evident că nu, evident că lucrul ăsta nu se poate face, dar de asta aș spune că este important să nu ne jucăm în acest moment, pentru că o perioadă de criză este o perioadă propice pentru populism și pentru demagogie. Aici riscă să câștige cei care pot să ducă la adâncirea crizei, iar acei doi, cinci ani să însemne mult mai mult pentru că până la urmă Banca Națională și-a rezolvat problemele prin împrumutul de la FMI...

Radu Soviani: Unii spun că doar temporar.

Adrian Năstase: Temporar, și eu cred la fel, dar cel puțin pot să țintească inflația în termeni de vânătătoare și mi se pare potrivit, pentru că Mugur Isărescu este și președintele AGVPS-ului acum, deci țintesc inflația și povestea asta se poate face foarte bine intrând pe piață, cumpărând, nu vreau să intru în detalii.

Radu Soviani: Țintind o anumită zonă de curs cu un anumit cost.

Adrian Năstase: Exact, dar până la urmă problema nu ține doar de jocul acesta al Băncii Naționale pe piață pentru curs, problema este legată de productivitate și de randamentul industrial, or, noi vedem că dincolo de cifrele care s-au modificat, pentru deficitul de cont curent, pentru deficitul comercial, problema este că scăderea extraordinară a importurilor ne arată că de fapt tot mecanismul industrial din România este profund afectat și vom vedea aceste lucruri în următoarele luni. Este un concurs de pariuri dacă criza este în România în formă de „V” sau în formă de „L”, sau în formă de „U”, când vom ieși... nu intru în jocurile astea, dar până la urmă problema este că fără o creștere, fără o repornire a economiei, nici cursul monedei și nici inflația nu vor putea fi stăpânite pe termen lung, de aceea până la urmă ne întoarcem la ceea ce este datoria și

responsabilitatea guvernului de a încuraja industria, de a încuraja economia, de a merge, sigur, consumul este unul din motoarele posibile pentru depășirea...

Radu Soviani: Dar și el a încetinit puternic.

Adrian Năstase: Exact, dar trebuie să vedem, aici este de fapt principala, după părerea mea, principalul obiectiv pe care trebuie să-l aibă guvernul și sigur că un fond pentru inovare, o sumă de bani care ar trebui pusă pentru acest tip de dezvoltare. Și astăzi am fost în Prahova, în zona Mizil, lucrurile se destructurează, economia se destructurează. Am fost și astăzi la... fabrica care într-o vreme avea un randament extraordinar și o producție extraordinară. Aproape că nu mai are salariați. De ce? Pentru că nu mai sunt comenzi la Ministerul Apărării, pentru că Ministerul Apărării are un buget care a trecut de la 2,38% la 1,3%.

Radu Soviani: În Rusia Imperială se vorbea despre economia lui Potemkin, cel care dirija finanțele Rusiei și...

Adrian Năstase: Făcea niște cartoane.

Radu Soviani: Făcea cartoane și le punea frumos. S-a schimbat ceva la câteva sute de ani în România? Că facem la case, le împachetăm termic...

Adrian Năstase: Asta spuneam, ideea nu este rea, ideea nu este rea, dar până la urmă, e nevoie în final la oricare dintre proiectele acestea, în final este nevoie de locuri de muncă pe care să le plătim foarte bine. Una dintre idei la un moment dat. Dacă tot discutăm despre salariul minim, despre pensia minimă. să corelăm și să facem de exemplu să fie egale cu coșul zilnic, cu coșul minim de fapt...

Radu Soviani: Care nu se mai calculează.

Adrian Năstase: Exact. Și atunci, dacă am face acest lucru. am putea poate să dăm o dimensiune reală acestor noțiuni. Dar vreau să împart acest aspect și mă întorc la ce înseamnă de fapt industria. Spuneam ce am văzut eu, ce văd în Prahova și am văzut și în alte părți, am fost și în Mureș de curând, lucrurile încep să meargă foarte rău și sunt foarte multe întreprinderi care au funcționat într-o vreme pe anumite tipuri de energie mai ieftină sau mai scumpă. Uitați-vă la investițiile mari. Vă reamintesc ceea ce s-a întâmplat de-a lungul anilor cu unitățile Centralei de la Cernavodă, ele s-au creat. Centrala nr. 1 s-a realizat în vremea Guvernului Văcăroiu. S-a cheltuit aproape un miliard de dolari. Ea a intrat în funcțiune în '97, după 4 ani, a beneficiat guvernării Convenției.

Radu Soviani: Ați făcut și reactorul 2 după aceea.

Adrian Năstase: Am făcut după aceea reactorul 2 în timpul când eram noi și am investit vreo 700 de milioane de euro. El a fost pornit în perioada guvernării DA. În mod normal, în perioada guvernării DA, ar fi trebuit făcute investiții de un miliard de euro măcar pentru una dintre unitățile care mai sunt acolo, 3 și 4. Asta ar fi însemnat de fapt continuitate în ceea ce privește strategia energetică. Noi vorbim acum despre ce s-ar putea face cu francezii, o să aducem nu știu ce alte centrale în mijlocul țării, poate că va fi necesar, dar aveam o infrastructură nucleară pe care trebuia s-o dezvoltăm și banii trebuia, în perioada în care aveam bani trebuia să finalizăm cele două unități de la Cernavodă. Eu cred că aici este punctul slab al nostru, noi în momentul de față discutăm de pe o zi pe alta, se mai supără un sindicat, mai facem o discuție, se mai retrocedează ceva la un sindicat, se mai liniștesc unele dintre ele, după aceea vedem ce se mai întâmplă la nivelul patronatelor, ce doresc întreprinderile, patronatele care reprezintă pe cei mai mici sau pe cei mai mari, dar pierdem din vedere ansamblul.

Radu Soviani: Unii ar spune că e receptivitate și că prind toate semnalele.

Adrian Năstase: Noi nu mai avem un minister de fapt al economiei cu adevărat, avem un minister care se ocupă de resurse și practic planificarea economică pe vremea când conduceam guvernul aveam un minister care se ocupa de aceste lucruri. Vă mai dau un exemplu, avem sute de proiecte, mii de proiecte pornite în țară, la unele ar trebui... finalizarea lor ar urma să se facă în următorii 30-40-50 de ani. Este absolut aberant. Se cheltuiesc bani, sunt toate începute, se cheltuiesc bani pentru organizările de șantier în fiecare an. Un guvern serios le-ar lua pe toate, s-ar uita, ar spune anul ăsta ne ocupăm de astea zece și pe astea le terminăm anul ăsta.

Radu Soviani: În urmă cu patru luni se spunea 10,2 miliarde de euro pentru investiții, acum se spune 9 miliarde de euro pentru investiții. Oricum, cheltuielile de capital.

Adrian Năstase: Până la jumătatea anului.

Radu Soviani: Sunt mai mici decât anul trecut cheltuielile de capital și o să ajung la alte cheltuieli de capital și...

Adrian Năstase: Povestea asta cu banii pentru investiții în momentul în care discuți despre ei în luna mai sau în luna iunie, reprezintă o glumă, pentru că practic nu mai este timp pentru alocarea banilor respectivi și asta a fost una dintre șmecheriile pe zona de învățământ. Se spunea că se dau 6% pentru învățământ și nu se puteau cheltui pentru că se deschideau finanțările după vară, când nu mai aveau ce să facă cu banii respectivi și-i luau înapoi și spuneau asta este, ne pare rău.

Radu Soviani: După publicitate vreau să vorbim despre Autostrada Bechtel, care era și scumpă și coruptă, dar costa 2 miliarde și acum costă un miliard și jumătate doar 50 de kilometri. Am revenit la „The Money Show” împreună cu domnul **Adrian Năstase**, fost prim-ministru al României. Domnule Năstase, vorbeam de Comarnic-Brașov, 50 de km, cost aproape cât toată autostrada de 400 de km, era și coruptă și scumpă. Ce se întâmplă?

Adrian Năstase: Eu nu-mi dau seama totuși, în condițiile în care toate costurile au scăzut, de ce la noi practic un km de autostradă costă de 2-3 ori mai mult decât un km de autostradă în condiții similare în străinătate?

Radu Soviani: Eu cred că vă dați seama, și o să vă rog să-mi spuneți cam ce credeți. De ce?

Adrian Năstase: Nu vreau, neavând detalii, nici nu vreau să acuz, așa cum alții au acuzat într-o vreme construcția autostrăzii Bechtel, care poate că n-a fost făcută în modul cel mai convenabil pentru prietenul lui Traian Băsescu de la Banca Europeană pentru Investiții și pe culoarul care-i convenea cel mai tare dâșilor, dar am făcut-o atunci pe ideea că autostrada trebuie să treacă nu cum au hotărât ei la Bruxelles, ci prin mijlocul Transilvaniei, pentru diferite rațiuni politice. E un lucru pe care nu l-am spus niciodată, dar aceste chestiuni le-am discutat și cu cei de la Bruxelles, știau foarte bine argumentele noastre și de ordin politic și de ordin intern. Pentru că una dintre problemele care s-a reproșat de fiecare dată guvernelor de la București a fost că nu s-au preocupat suficient de infrastructura din Transilvania.

Radu Soviani: E foarte important ce ne spuneți acum. Adică a existat un conflict în ceea ce privește finanțarea și traseul acestei autostrăzi?

Adrian Năstase: Era coridorul 4, trebuia să meargă mai pe jos, prin zona Banatului, în zona... Din punctul nostru de vedere și aceasta a fost la inaugurarea lucrărilor, a venit și Emil Boc la Cluj și îmi aduc aminte, era unul dintre cei care

participa, l-am văzut acolo și cred că era foarte mulțumit de acest proiect, cum foarte mulți au fost mulțumiți. Poate s-au făcut diverse lucruri care nu au fost în ordine, pe care nu le știam eu în derularea contractului. Nu știu, nu vreau să mă pronunț, dar ideea în sine Bechtel-ul a făcut o autostradă senzațională în Croația, până la Dubrovnik, în condiții foarte grele și bănuiesc că mulți dintre cei care ne urmăresc acum au fost pe autostrada aceea, nu este o firmă de apartament, faptul că ei după 2004 nu au mai fost ținuti în mână și faptul că după un an și jumătate acest contract a fost blocat ca să verifice un om al lui Traian Băsescu dacă nu cumva au fost probleme și nu au dat americanii șpagă Guvernului pe care l-am condus - tainul, asta este altceva. Între timp, e adevărat, au crescut imens prețurile pentru pământ, pentru că a fost o perioadă în care creșterea economică din perioada 2000-2004 a favorizat speculațiile cu prețurile terenurilor și de care au beneficiat foarte mulți cu lucruri bune și rele.

Radu Soviani: Ați amintit despre această apropiere a președintelui actual de oficialii BEI, am văzut-o și noi și este evidentă, președintele ne-a sugerat de mai multe ori că România se poate împrumuta dublu prin finanțare de la BEI. De ce să ne finanțăm de acolo?

Adrian Năstase: Dacă sunt soluții mai bune nu am nimic împotriva și e foarte bine. Ceea ce vreau să spun însă este că această relație clar a existat, uitați-vă în 2005, o să vedeți în ianuarie, una dintre primele persoane primite la Cotroceni a fost vicepreședintele BEI, domnul Roth. Poate că era o prioritate.

Radu Soviani: Relația asta ajută BEI pentru plasarea de bani cu dobândă bună în România.

Adrian Năstase: Evident, dar eu nu cred că trebuie să fim prizonieri, e adevărat că BEI a fost și cel care a sprijinit și proiectele de investiții, pasajele prin București, toate poveștile...

Radu Soviani: Foarte apropiat de actualul președinte.

Adrian Năstase: Foarte apropiat. Eu am crezut atunci, discutând și cu românii și cu ungurii din Transilvania și cu premierul Ungariei, că acel traseu era mai potrivit pentru România, poate am greșit, dar eu văd că și acum acest proiect este susținut. Dar în ceea ce privește contractul, dacă el nu fost bine derulat sau sunt unele clauze care nu sunt în ordine, sigur, îmi asum această responsabilitate, deși nu eu m-am ocupat ca atare de contract. Proiectul politic însă cred că era valoros și el trebuia derulat mult mai rapid. În ce privește celelalte zone în 2004, noi încheiasem contractele pentru autostrada București - Ploiești, Ploiești - Comarnic, Comarnic - Brașov și ele erau atunci la cheie și trebuiau pornite.

Radu Soviani: 5 ani mai târziu tot la cheie sunt.

Adrian Năstase: Sigur și s-au pierdut 5 ani, prețurile s-au mărit între timp, nu știu dacă lucrul ăsta a ajutat pe cineva, dar nu vreau acum să dau mesaje politice, dar până la urmă, așa cum vedem și aici, dacă nu suntem în stare să găsim soluții pentru anumite evoluții, niște lucruri pe care nu le mai putem dezinventă, e la fel ca și cu Casa Poporului, era 60% gata în 1990. Unii au spus că trebuie să punem pământ peste ea, s-o acoperim cu pământ, dar alții să facem un cazinou sau... Până la urmă am găsit o soluție care ține seama și de investițiile care se făcuseră acolo, acum sigur că nu am mai face așa ceva. Așa și cu unele dintre blocurile astea, care sunt pe jumătate terminate, altele chiar sunt terminate, dar se văd și în spate multe care nu sunt terminate, trebuie găsită o soluție. În momentul ăsta, folosindu-se de situația dificilă în care sunt unii dintre constructori, ar

trebui luate aceste apartamente, după părerea mea, cumpărate la prețuri modice sau în orice caz niște prețuri care să ducă mp la 500-600 de euro, să finalizeze ce este de finalizat, ceea ce a rămas de finalizat, dându-se deci și locuri de muncă pe zonele acestea și după aceea închiriate pentru cei care chiar au nevoie de ele. Deci aici eu văd rolul statului mai puternic decât cel care este sugerat prin proiectul „Prima casă”.

Radu Soviani: Aș vrea să mă întorc la cealaltă componentă a discursului, politica fiscală, pentru că propuneați această diferențiere a impozitării. Este împărtășită această opinie de partidul dumneavoastră, și dacă da, de ce nu se aud voci, alte voci?

Adrian Năstase: Situația colegilor mei din partid este ceva mai delicată pentru că unii dintre ei sunt membri în Guvern, și Guvernul acesta a pornit la drum pe un program de guvernare care însemna acceptarea cotei unice. Pot să-i înțeleg că sunt rezervați în a ieși și a spune că sunt împotriva unui element de bază al acestei guvernări care, sub aspect fiscal, merge pe o componentă de centru, centru-dreapta. În ceea ce mă privește, eu am o anumită libertate de a spune anumite lucruri, pentru că, în primul rând, nefiind în guvernare, sigur că pot să spun unele păreri discutate și în anumite departamente din cadrul partidului, pentru că acolo discutăm despre ce va însemna sau ceea ce ar trebui să însemne linia pe termen mediu sau lung a partidului, inclusiv sub acest aspect.

Radu Soviani: Sunteți mulțumit de linia actuală a partidului?

Adrian Năstase: Vorbiți de linia de guvernare sau de linia politică?

Radu Soviani: A partidului.

Adrian Năstase: Asta este o întrebare foarte brutală, care nu vă este specifică și nu am să răspund la ea decât într-un mod diplomatic. Partidul este într-o situație dificilă, a intrat cu bună-credință la guvernare și încearcă să realizeze cât se poate o responsabilitate de nivel național. Părerea mea este că partidul este în momentul de față prizonier al acestei guvernări, nu poate să se exprime critic în ceea ce privește situațiile din țară și ajung unii dintre colegii noștri să ne atragă atenția de la Constanța, sau din alte părți că sunt anumite lucruri care nu merg. Este o situație complicată, nu vreau s-o comentez foarte mult.

Radu Soviani: Vreau să ajungem la stabilitatea politică, ar fi utilă o evadare din acest prizonierat în care se află partidul?

Adrian Năstase: Câtă vreme va fi Traian Băsescu la conducerea țării, m-ați provocat și vă răspund direct, nu va exista stabilitate politică.

Radu Soviani: Cât timp?

Adrian Năstase: Până în toamnă, bănuiesc.

Radu Soviani: Din toamnă nu va mai fi președinte?

Adrian Năstase: Din toamnă vor exista șansele pentru stabilitate politică. România niciodată nu a avut o situație atât de dificilă cu vecinii. Niciodată! Îmi aduc aminte, Traian Băsescu, după ce România în 2004 era deja membră a NATO, reușise un parteneriat interesant și valabil cu Ungaria pe baze firești, fiind împreună în instituțiile acestea euro-atlantice, un tandem cu Bulgaria care ne-a adus și pe unii și pe alții în Uniunea Europeană și în NATO, a ieșit și a spus, bun s-au realizat unele lucruri, dar sunt două puncte nevralgice în politica externă a Guvernului PSD: relațiile cu Ucraina și relațiile cu Moldova. Acum sigur că zâmbesc când îmi aduc aminte de lucrurile astea pentru că nu cred că vreodată în ultimii 15-20 de ani relațiile noastre cu Ucraina, cu Republica Moldova, și așa adăuga și cu Rusia, au fost la un nivel atât de coborât. România

acum ca membră a Uniunii Europene și a NATO este mai izolată acum decât era înainte de anul 2000.

Radu Soviani: Ne putem aduce aminte și de dorința de a redeschide niște capitole de negociere, a fost în campania dumneavoastră...

Adrian Năstase: A fost o eroare, s-a dezamăgit pe sine atunci.

Radu Soviani: Dar de ce această reticență a prezidențiabililor de a-și anunța candidatura din timp? Dumneavoastră v-ați anunțat candidatura de la Washington, de la Casa Albă.

Adrian Năstase: Am venit și în septembrie, am anunțat candidatura. Eu nu am dorit foarte tare să candidez, pentru un motiv simplu: am considerat că un prim-ministru în funcție creează extrem de multe nemulțumiri, este o țintă relativ ușoară pentru atacuri și de asta am fost foarte rezervat, asta a fost explicația, dar până la urmă colegii mei, mai ales după alegerile locale, când rezultatele noastre nu au fost spectaculoase, colegii mei au considerat - și am fost de acord cu ei - că e nevoie de o locomotivă pentru partid. Și eu aveam peste partid 10-15%, chiar mai mult ca procente de încredere. În felul acesta, mai ales că erau alegerile prezidențiale odată cu alegerile parlamentare, eu am fost locomotiva. E adevărat că după ce am ajuns în situația cu alegerile parlamentare, pentru turul al doilea, parte dintre colegi s-au considerat suficient de mulțumiți cu rezultatul acela și nu au mers mai departe.

Radu Soviani: Dumneavoastră erați premier în funcțiune, ca să spun așa, domnul președinte este președinte în funcțiune. De ce ezită?

Adrian Năstase: Nu știu de ce ne ocupăm de domnul președinte, dacă își anunță sau nu candidatura. Nu are nici un fel de relevanță. Fie că o anunță acum sau peste șapte luni, rezultatele sale în acest mandat de cinci ani au fost nule. Ce să discutăm? Faptul că deschide din când în când porțile la Cotroceni? A construit el Cotroceniul? A făcut ceva acolo? A construit ceva undeva? Poate doar, știu eu, la podul acela de lângă Focșani.

Radu Soviani: Într-un eventual schimb de mandat la Cotroceni sunteți pregătit pentru o poziție guvernamentală?

Adrian Năstase: Sunt unele posturi pentru care nu am suficientă experiență, cum ar fi cel de patriarh, de exemplu.

Radu Soviani: Nici la Federația Română de Fotbal...

Adrian Năstase: Totuși, am fost membru fondator al Clubului Dinamo, sper să nu discutăm despre fotbal și despre Dinamo acum, dar cred că m-aș descurca chiar și acolo. Problema, știu să învăț și știu să-i ascult pe cei care sunt mai buni decât mine în domeniile respective, înainte de a lua decizii. Ceea ce cred în momentul de față cu experiența mea de aproape 20 de ani și ca ministru de Externe, și ca prim-ministru, și în Parlament, și în opoziție, și în plan intern și extern, cred că aș putea să mă ocup și de altceva decât să explic dacă atunci când cumperi un apartament și termopanele de la ferestre sunt incluse în preț, ceea ce fac de cinci ani de zile, din păcate, datorită voinței politice clar constructive a lui Traian Băsescu și a procurorilor pe care el i-a numit la DNA.

Radu Soviani: Adică ați accepta să creați un nou guvern?

Adrian Năstase: Haideți să nu ajungem până acolo, haideți să câștigăm alegerile, să vedem ce se întâmplă la prezidențiale și pe urmă vă dau toate răspunsurile la întrebările astea.

Radu Soviani: Ne întoarcem la economie. Cum vedeți dumneavoastră perspectivele de acum încolo pentru România, că au fost aceste anunțuri euforice, gata, construcțiile le-am relansat, am stabilizat cursul, dobânzile vor scădea.

Adrian Năstase: Eu sunt preocupat de ce se întâmplă la Oltchim, sunt preocupat de ce se întâmplă pe zona energetică, sunt preocupat de ce se întâmplă în zona IMM-urilor, sunt preocupat de ceea ce se discută mai puțin, și anume randamentul economic, productivitatea muncii, poate sună a limbaj de lemn, dar până la urmă numai în măsura în care randamentul economic, productivitatea muncii vor fi mai ridicate decât inflația, atunci vom reuși să construim ceva sănătos, iar banii pe care îi dăm la pensionari, la agricultori, la cei cu venituri minim garantate, aici este de discutat. A crescut cu 15% venitul minim garantat, e bine, dar poate că după tot Guvernul pe care l-am condus a introdus venitul minim garantat și acest lucru a dus la o scădere a sărăciei extreme, dar cred că trebuia să tragem niște învățăminte după acești ani în care a fost aplicat acest venit și ar fi trebuit făcute unele corecturi, nu să discutăm acum într-o perioadă preelectorală. Dar cred că sunt foarte multe lucruri care ar fi trebuit făcute altfel, și din acest motiv sigur că perioada asta fiind foarte complicată cu alegerile care au loc cealaltă săptămână pentru Parlamentul European, cu bătălia asta de prepoziționare, cine să fie în poll-position pentru prezidențiale, partidul care va avea un anumit rol în susținerea candidaților, ei bine, această bătălie care pare mai curând secundară în cea pentru câștigarea unor poziții la Parlamentul European, unde nu avem pe nimeni pentru agricultură pregătit, pe nimeni pentru finanțe dintre cei care sunt candidați în primele locuri.

Radu Soviani: Domnul Stolojan.

Adrian Năstase: Domnul Theodor Stolojan este un om foarte tăcut, care vorbește greu limbi străine, din câte știu eu, l-am prețuit într-o anumită perioadă, după aceea am avut anumite rezerve în legătură cu conduita sa în relația sa cu Traian Băsescu, care mi s-a părut umilă și... În sfârșit, nu vreau să discut, este problema dânsului. Cred însă că în loc să discutăm despre problemele astea și să ne pregătim pentru bătăliile de acolo de la Bruxelles, noi folosim alegerile europene pentru o situație în poll-position pentru prezidențiale. Aici am un comentariu. Noi încă nu înțelegem că într-o țară civilizată postul important, și în România, ar trebui să fie postul de prim-ministru. Noi avem postul de prim-ministru la nivel de administrator de bloc, înțelegând prin bloc – România. Un administrator, cel care dă banii, ia banii de la întreținere, îi dă dincolo la energia electrică, la gaz. Nu asta este funcția primului-ministru, uitați-vă în Italia, Germania. Noi creăm de fapt o legendă cu rolul președintelui care de fapt ce face? Deschide porțile, se plimbă cu elicopterul, se uită dacă a crescut grâul pe câmp, deci fișa postului este cu totul aiurea.

Radu Soviani: Sunt curios de ce ați candidat la prezidențiale și nu ați dorit o continuitate ca premier sau poate ați dorit-o, dar nu a fost un candidat mai bun la prezidențiale?

Adrian Năstase: Atunci a fost o presiune din partea partidului. Eu aș fi fost tentat să fiu ministru de Externe, vă spun sincer.

Radu Soviani: Inclusiv în Guvernul Boc?

Adrian Năstase: Nu. Uitați-vă ce se întâmplă?!

Radu Soviani: Ne pregătim să concluzionăm. Voiam să vă întreb despre agențiile de rating care urmăresc stabilitatea politică atunci când dau note. Vom avea cel puțin până la alegerile prezidențiale stabilitate politică?

Adrian Năstase: Părerile sunt foarte diferite.

Radu Soviani: Părerile dumneavoastră.

Adrian Năstase: Părerile mele sunt că noi mergem deocamdată cu un cauciuc care este găurit și care are, la fel ca la mașinile de luptă ale infanteriei, o pompă de aer pe dinăuntru care introduce aer ca să țină anvelopa încă în circulație.

Radu Soviani: O stare de avarie.

Adrian Năstase: Cred că noi pompăm în momentul de față într-un mecanism care încă nu este pregătit pentru o relansare economică și de aceea criza creează mai curând o hemoragie destul de puternică de resurse în loc să genereze capacitatea, platforma pentru relansare economică.

Radu Soviani: Bani de la FMI au venit. Cum îi dăm înapoi?

Adrian Năstase: Asta este de fapt problema pe care o vor avea cei care vor intra în programul „Prima casă”. E relativ ușor, crezi un anumit mecanism, dar cei care vor intra în acest mecanism vor fi cei care vor trebui să plătească sume extrem de mari față de resursele pe care le vor avea. De fapt, România va avea această problemă peste un timp, și atunci în măsura în care nu vom avea resursele economice care să genereze în special exporturi, atunci vom avea de fapt două probleme. O problemă internă legată de nivelul de trai, dar generată în mare măsură și de incapacitatea de a plăti aceste rate, eventual dacă nu se vor lua măsuri din timp, aceste tranșe la împrumuturile respective și vom avea câțiva ani foarte aglomerați cu măsuri care vor fi mult mai dure decât cele de azi.

Radu Soviani: Vă mulțumesc foarte mult că ați fost alături de mine și telespectatorii noștri la The Money Show. Vă mai așteptăm.

(Prin Monitoring Media: Money Channel, Money Show - Ora: 21:00)